

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, GEGUŽĖS – MAY 9, 2017 • Vol. CVIII Nr. 53 Kaina 1 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 05-08-2017

Iki valstybės atkūrimo jubiliejaus liko 282 dienos

Šiandien minime Europos dieną.

Dainiaus Labučio nuotr.

Europos dieną – palengvėjimo atodūsis

Gegužės 9-oji – Europos diena. 1950 m. gegužės 9 d. tuometis Prancūzijos užsienio reikalų ministras Robert Shuman paskelbė deklaraciją, paklojusią pamatus vieningai Europai. Ši diena kasmet švenčiama kiekvienoje Europos valtybėje, taip pat ir Lietuvoje.

Išvakarėse, gegužės 8-ąją, minima Antrojo pasaulinio karo pabaigos Europoje diena. Paryžiuje ta proga vai-

niką prie nežinomo kario kapo padėjo ir su karo veteranais kalbėjosi vos prieš keletą valandų jauniausiu istorijoje Prancūzijos prezidentu tapęs Emmanuel Macron. Pirmadienio renginiuose prie žymiosios Triumfo arkos jis dalyvavo kartu su kadenciją baigiančiu šalies Prezidentu Francois Hollande.

– 2 psl.

ŠIAME NUMERYJE:

D. Kuolys: Lietuvos viešojoje erdvėje stinga nuomonių įvairovės – 3 psl.

Lietuvių emigrantų kovos ir palikimas – 8 psl.

Ne ūgis, o smūgis

Cicero lietuviai atsisveikino su LR generaliniu konsulu Marijum Gudynu

Prisiminimui konsului M. Gudynui buvo įteikta Jono Kuprio nuotrauka, kurioje konsulas iškėlęs trispalvę vėliavą žygiuoja Padėkos dienos eisenoje Čikagos centre. J. Kuprio nuotr.

„**N**e ūgis, o smūgis“, – tokiais žodžiais Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas dažnai apibūdindavo nedidelę Cicero Lietuvių Bendruomenę. Skaičiumi tai nedidelė Bendruomenė, bet kiekvienas narys pagal savo sugebėjimus ir gyvenimo sąlygas yra aktyvus, prisideda kur ir kaip gali. Nė vieno nėra pasyvaus. Už šį įvertinimą ir nuolatinį palaikymą ciceriečiai konsului yra labai dėkingi. Balandžio 23 d. jie pakvietė jį su šeima į Šv. Antano lietuvių parapiją Mišioms ir Atvelykio pusryčiams.

Šv. Mišias aukėjo kunigas Gediminas Keršys. Šv. Mišių auką nešė Gudynų jaunimas – Danielė, Karolis ir Paulina. Bažnyčios skliautuose didingai skambėjo parapijos choro, kuriam vadovauja vargonininkė Vilma Liobikas, atliekamos giesmės.

Po šv. Mišių visi buvo pakviesti į lietuvių kavutės kambarį. Pavasario gėlėmis išpuoštame kambaryje ant stalų puikavosi šventiškos vaisės, kurias ruošė kavinės vedėja Audronė Bernatavičienė ir jos pakviestos šeiminkės.

– 2 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis nuolatinis, patikimas, mus rišantis.

Galiu atsispirti bet kam, išskyrus pagundą – Oscar Wilde

DIDYSIS POKALBIS

Lietuvos viešojoje erdvėje stinga nuomonių įvairovės (1)

RASA KAZLAS

Darius Kuolys – vienas intelektualiausių pastarųjų dviejų dešimtmečių visuomenės veikėjų, buvęs trijų pirmųjų Vyriausybės narys, ėjęs Prezidento Valdo Adamkaus patarėjo pareigas, Vilniaus universiteto docentas, kultūros istorijos tyrinėtojas, straipsnių politikos, kultūros, socialinių procesų Lietuvoje temomis autorius. Prieš penkerius metus žurnalui „Veidas“ atlikus Lietuvos universitetų profesorių apklausą D. Kuolys buvo pripažintas geriausiu pirmojo XXI a. dešimtmečio Lietuvos literatūrologu.

Viešojoje erdvėje netyla diskusijos apie reformuojamas aukštąsias mokyklas, apie švietimo ir mokslo krizės gilėjimą, apie tai, kokius vaisius raškome šiandien, gyvendami 27-uosius Nepriklausomybės metus, kai vos ne kasmet šalį palieka daug jaunų žmonių, nematančių ateities savo Tėvynėje. Pirmaisiais Nepriklausomybės metais Jums teko dirbti kultūros ir švietimo ministro pareigose, ar galėtumėte numatyti, kad šiandien turėsime tokių bėdų švietimo srityje? Kokias pagrindines lietuviškos mokyklos skleidžiamas tiesas, kaip jauna valstybė, mes pamiršome?

Bėdų turi net ir gerai veikiančios švietimo sistemos. Tik jos sugeba tas bėdas laiku pastebėti, viešai įvardyti ir su jomis grumtis. Didžioji Lietuvos švietimo bėda ta, kad jau senokai jis veikia inertiškai. Veikia gana uždara, savęs nereflektuodamas, vengdamas įsivardyti pagrindines problemas, nerasdamas jėgų joms spręsti. Ir, beje, nesulaukdamas laiku reikalingos paramos nei iš valstybės institucijų, nei iš verslo, nei iš visuomenės.

Kad sparčiai kintančiame pasaulyje Lietuvos švietimas visada turės rimtų spęstinių problemų, buvo akivaizdu jau pirmaisiais nepriklausomybės metais. Jau tada susidūrėme su naujais, netikėtais iššūkiais. Pavyzdžiui, mokslo nuvertinimu. Vos atkūrus valstybę daug vaikų, ypač berniukų, veikiami „viešosios opinijos“, mesdavo mokyklas. Tuomet skubiai kūrėme dešimties klasių pagrindinę mokyklą, kad išsaugotume vaikus švietimo tinkle.

Šiandien iššūkių švietimui tik daugėja – pajamų nelygybė, emigracija... Stiprėjantis bendras informacinis triukšmas veikia ir mokymo turinį: mokytojai, vadovėlių autoriams vis sunkiau atsirinkti, kas svarbu, o kas ne, kas tikrai reikšminga, o kas neturi prasmės. Deja, šių ir kitų iššūkių mūsų švietimas stengiasi nepastebėti. Tikrai ne-

Darius Kuolys: Šiandien mokykla dar remiasi išlikusiais stipriais mokytojais. Kuo ji remsis rytoj, nežinia.

galėjau numatyti, kad mes taip atsainiai žiūrėsime į švietimą ir jo problemas po ketvirčio amžiaus nepriklausomybės. Mes pamiršome pagrindinį Meilės Lukšienės, Algirdo Juliaus Greimo raginimą, išsakytą Lietuvos politikams, – labai rimtai vertinti švietimą, rūpintis juo kaip pagrindiniu laisvos tautos savikūros būdu. Primiršome ir švietimo paskirtį – ugdyti savarankiškas asmenybes, pajėgiančias išpaieigoti bendruomenei, angažuotis visuomenei. Išdilo ir tautinės mokyklos uždavinys – įvesti jauną žmogų į Lietuvos ir lietuvių kultūrą, į Lietuvos valstybės gyvenimą, kad jis sava kultūra ir sava valstybe pasitikėtų, galėtų jomis remtis, matytų prasmę joms angažuotis.

Kai mokyklos paskirtis tampa miglota, bendrų telkiančių tikslų nebelineka, imamas daugybės techninių sprendimų, vis naujų kontrolės mechanizmų, papildomų programų ir projektų, kurie tik stiprina inercijos ir beprasmybės pojūtį. Šiandien mokykla dar remiasi išlikusiais stipriais mokytojais. Kuo ji remsis rytoj, nežinia.

Todėl labai svarbu Lietuvai būtų kuo greičiau parengti nacionalinę švietimo stiprinimo programą.

Numatyti, kaip pritraukti mokytojais ir dėstytojais dirbti jaunus, gabius, intelektualius žmones, kaip paremti dabar mokykloje ir universitetuose dirbančius. Lietuva galėtų kurti vientisą, atvirą, įtraukiančią švietimo erdvę, kurioje nebūtų neperžengiamų sienų tarp bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų, tarp universitetų ir kolegijų. Pagaliau – tarp švietimo ir Lietuvos kultūros. Lietuvos švietimo, studijų, kultūros erdvė turėtų tapti kuo atviresnė išeivijos vaikams ir jaunimui. Keista, kad gyvendami šiuolaikiniame pasaulyje, dar nepajėgiame lietuviškos žinijos savo vaikams, mokiniams, studentams, mokytojams, visai lietuviškai skaitančiai visuomenei deramai pristatyti elektroninėje erdvėje. Tik vienas pavyzdys: atkurta mūsų valstybė išleido didelius pinigus, mokslininkai nuveikė didelį darbą, kad būtų parašyta ir išleista „Visuotinė lietuvių enciklopedija“, bet ji iki šiol lietuviams neprieinama internete.

Šiandien Lietuvoje susiduriame su labai išgryninta „leftistinio liberalizmo“ ideologija, kuri geba sukelti kone visas tradicines lietuvių politines baimes, ir šis terminas papildė lietuvių tautos tragedijos – komunizmo represijų prieš laisvą mintį – nuotaiką. Kitais žodžiais tariant, bandydama įsiliesti į ES projektą mūsų valstybė pasiklydo „eurotolerancijos“ džiunglėse, kur vertybių skalė yra drastiškai iškreipta, o nacionalinis tapatumas grindžiamas visiškai naujo, vadinamojo „euroindivido“ kūrimu. Ar nesuklysiu sakydama, kad panašių ideologizuotų reiškių atsiradimą, matyt, lėmė tautinės mokyklos pagrindų ir aktyvaus pilietiškumo trūkumas, menkas tautinio naratyvo ir santykio į savąją istoriją, kultūra buvimas?

Tik iš dalies mokyklai dėl to galėtume priekaištauti. Mokykla nėra visagalė. Jei mokykloje per tiekiamos idėjos, vertybės pačioje visuomenėje „neveikia“, nėra visuomenės išpažįstamos ir ginamos, o mokytojai stokoja drąsos apie tai viešai kalbėti, mokykla atsiduria dviprasmiškoje situacijoje. Ji pradeda veidmainiauti. Ir mokiniai tai pajunta. Taip, Lietuvoje seniai esama stiprios įtampos tarp viešumoje vyraujančio, politikų ir stambaus verslo remiamo, žmonių santykius stipriai veikiančio neoliberalaus, dažnai libertaristinio ekonominio, socialinio raidos modelio ir natūralių tautos, visuomenės pastangų išlikti savimi, išlikti solidaria bendruomene. Libertaristiniu galvojuimu paremtas elgesys ardo moralinį visuomenės audinį, atomizuoja visuomenę. Mokykla taip pat yra šios įtampos per smelkta. Jausdama „viešosios nuomonės“ spaudimą, ji ima abejoti nacionalinės kultūros verte, jos pajėgumu. „Nacionalinis naratyvas“ virsta atgyvenusia pasaka, kuria tikėti „pažangiam žmogui“ lyg ir gėda. Mokyklos kalbėjimas apie pilietiškumą, kai pats pilietiškumas valstybėje yra nuvertintas ar „nudrenuotas“ vien į aplinkos tvarkymo talkas, kai pati mokyklos bendruomenė nejaucia savo pilietinių galių, neretai tampa tuščia retorika, būdinga sovietmečiui.

Švietimo sociologai teigia, kad mokykla – mokytojai, vadovėliai – šiandien perduoda jaunuoliams tik trečdalį juos ugdančios informacijos. Didesnė dalis vienokią ar kitokią jaunimo brandą lemiančių žinių gaunama iš kitos aplinkos. Vadina moji „viešojo erdvė“ veikia mokinių tėvus, mokinius, mokytojus. Jei toji erdvė tampa pernelyg ciniška, visas bendruomenę telkusias idėjas, vertybes, nuostatas tik „dekonstruojanti“, jei ji darosi nebe laisva, atvira, daugiabalsė, bet pagal vieną kurpalių konstruojama ir kontroliuojama, nebelineka pilietinio forumo. Nebelineka to būtino laisvai tautai forumo, kuriame mes, kaip laisvi žmonės, keltume ir svarstytume esminius bendro gyvenimo klausimus, pagrindinius mums tenkančius iššūkius, kuriame kartu mėgintume aiškintis, kas yra mūsų tautinė tapatybė, kokie norime išlikti, kokiais siekiame tapti, kokioje Europoje norime gyventi, kuriame, pagaliau, kurtume bendrą išmintį, bendrą protą. Lėkšta, primityvi, kontroliuojama „viešojo erdvė“ prislegia mokyklą ir mokytojus. Ji neatveria mums viltingesnės bendro gyvenimo perspektyvos.

Romą Sakadolskį (k.) ir Darius Kuolį siejo tie patys rūpesčiai dėl Lietuvos kultūros ir švietimo.

Asmeninio albumo nuotraukos

Nukelta į 11 psl.

TELKINIAI

Lietuvos Dukterų draugijos Detroito skyriaus metinis susirinkimas

REGINA JUŠKAITĖ-ŠVOBIENĖ

Sekmadienį, balandžio 30 d., Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos patalpose, Southfield, MI, vyko metinis Lietuvos Dukterų draugijos (LDD) Detroito skyriaus susirinkimas. Jį pradėjo ir jam vadovavo šio skyriaus pirmininkė Ramunė Mikailienė. Valdybos narė Regina Juškaitė-Švobienė sukalbėjo susirinkimo atidarymo (o baigiantis – uždarymo) malda, prašydama Švč. Mergelės Marijos užtarmo ir palaiminimo.

Pranešime R. Mikailienė padėjo visoms susirinkusioms, pasidžiaugė, kad į draugiją atėjo 5 naujos narės. Tai geras ženklas ir naujiena, kad šia organizacija domisi jaunesnės moterys ir nori prisidėti. „Džiaugiamės turėdamos naujos energijos, naujų idėjų, – sakė Ramunė Mikailienė. – Šiuo metu Detroito skyriui priklauso 74 narės. Toliau tęsime savo kilnųjį darbą padėti vargstančioms šeimoms čionai ir anapus Atlanto, Lietuvoje”.

Valdybos narė Izabelė Korsakienė buvo pakviesta vesti mirusiųjų narių prisiminimo ceremoniją. Ji sakė, kad nuo LDD Detroito skyriaus įsteigimo 1975 m. amžinybėn iškeliavo daugiau negu 50 narių – mūsų darbščiųjų biatelių, ir išvardijo visų iki šių metų mirusių narių pavardes. Jas pagerbėme tylos minute.

Valdybos narė Regina Juškaitė-

Švobienė perskaitė praėjusio susirinkimo (2016 m. balandžio 17 d.) protokolą. Jis buvo priimtas be pataisų gausiais plovimais.

Pirmininkė Ramunė Mikailienė nušvietė praėjusių metų (2016–2017 m.) veiklą. Finansinė parama buvo skirta: 360 dol. – „Saulutei”, Lietuvos vaikų globai – parama suteikta vienam vargingai gyvenančiam vaikui; 1 600 dol. – Panevėžio vyskupijos „Caritas” – suremontuotas namelis, įdėtos grindys, parūpinta vaistų akių liga sergančiai medicinos studentei; 4 800 dol. skirta Vilkaviškio „Caritas” pasiūlytomis vienuolikai šeimų; 500 dol. – Šiaulių pastoraciniam centrui; 1 200 dol. skirta nupirkti skalbimo mašiną Troškūnų senelių namų gyventojams; 525 dol. – vienuolikos siuntinių (rūbų, avalynės, knygų vaikams, ortopedinės medicinos įrangos) persiuntimo išlaidoms. Per metus LDD finansinė parama Lietuvai siekė 8 060 dol.!

Toliau pirmininkė R. Mikailienė pranešė, kad 2016 m. buvo sušaukti trys valdybos posėdžiai, suruošti sėkmingi labdaros pietūs, kurių pelnas (1,305 dol.) buvo skirtas finansiškai paremti Troškūnų kaimo senelių gyventojus. Taip pat buvo suruoštas metinis priešvėlykinis pyragų ir tortų išpardavimas, kuris davė daugiau kaip 1 300 dol. pelno. Ši draugija tęsė finansinę paramą šeimoms Lietuvoje ir Detroito apylinkėje. Padėjome 7 šeimoms Lietuvoje ir keturioms šeimoms Detroito apylinkėje. Iš viso buvo paaukota 2 800 dol. Iš laidotuvių aukų buvo gauta 315 dol. Taip pat valdybos narės aplankė mūsų nares ligoninėse,

LDD Detroito skyriaus narės. Pirmininkė Ramunė Mikailienė – ketvirta iš kairės.

R. Švobienės nuotr.

prieglaudose bei jų namuose. Buvo išsiųsta sveikatos linkėjimo atviručių.

LDD remia vieną vaiką su negalia vienerius metus per organizaciją „Saulutė”. 2017–2018 m. numatyta vėl surengti kelis labdaros renginius: priešvėlykinį pyragų ir tortų išpardavimą, pietus ir labdaros renginį.

Pirmininkė pristatė LDD Detroito skyriaus dabartinę valdybą: pirmininkė – Ramunė Mikailienė; vicepirmininkė – Susan Bubnelienė; sekretorė – Nijolė Zelwinder; išdininkė – Rita Mitrienė; korespondentė – Regina Juškaitė-Švobienė; narės: Laura Alkevičius, Birutė Duncan, Vilija Idzelytė-Wlosinski ir Izabelė Korsakienė.

Išdininkė Rita Mitrienė nušvietė LDD išdo padėti. Pranešė, kad LDD taupymo ir čekių sąskaitos yra „Genisys

Credit Union”.

Valdybos narės Laura Alkevičius ir Birutė Duncan parodė skaidres iš praėjusio rudens kelionės Lietuvon. Jos aplankė kelias šeimas, kurias finansiškai remia LDD. Buvo gauta gražių atsiliėpimų apie paramą. Narės, skaidrėse matydamos, kokia konkreiti pagalba yra suteikiama šeimoms, atidžiau įvertino mūsų projektus.

Susirinkimas baigėsi bendra malda. Metiniame Lietuvos Dukterų draugijos susirinkime dalyvavo 26 narės. Po susirinkimo Dukterys nusifotografavo bendrai nuotraukai. Po to buvo vaišinamasi ir dalijamasi mintimis apie sėkmingą renginį.

Dirbkime ir gyvenkime pagal LDD šūkį: „Ištieskime pagalbos ranką mūsų vargstantiems čionai ir Lietuvoje”.

Balzeko muziejuje – nauji atradimai ketvirtokams

Balandžio 23-oji ketvirtokams prasi-dėjo kiek neįprastai, kitaip negu visi kiti Čikagos lituanistinės mokyklos (ČLM) šeštadieniai, vykome į Balzeco lietuvių kultūros muziejų. Tai seniausias ir vienintelis lietuviškas muziejus Čikagoje, kurį prieš 50 metų įkūrė Stanley Balzekas. Šiame muziejuje surinkta įvairių senovinių daiktų, susijusių su Lietuva ir jos istorija: dokumentų, tautinių drabužių, gintaro papuošalų ir kitų dirbinių.

Susipažinome su Lietuvos istorija lankydami salėje, kurioje eksponuojami karo mūšių paveiks-lai, žemėlapiai bei karžygių šarvų kolekcija. Smagu buvo apžiūrėti ir vaikų muziejų. Bet įeiti į jį galėjome tik pasakę slaptažodį. O tas slaptažodis – atsakymas į klausimą, koks yra Lietuvos herbo pavadinimas, tačiau visi jį žinojome – Vytis. Vos įėję į muziejų, sustojome prie menininko Audriaus Plioplio sukurtų šviestuvų. Jie ypatingi tuo, kad stiklo gaubte atspaus-tos kai kurių į Sibirą ištremtų žmonių nuotraukos bei laiškai, rašyti jų artimiesiems.

Apsilankę salėje „Praradę tėvynę. Išėivių iš Baltijos šalių istorija. 1944-

1952” pamatėme daug senovinių lagaminų, dokumentų, knygų, drabužių, žaislų, netgi valgymo įrankių. Visi šie daiktai turi savo istoriją apie tai, kaip jie atsidūrė Amerikoje. Parodoje išdėlioti daiktai tarsi pasakoja, kokius sunkumus, skausmą ir išbandymus jų šeiminiškams teko patirti.

Tačiau didžiausia staigmena vaikams buvo gyvo, žaliuojančio, išsike-rojusio ažuolo, augančio šalia muziejaus, istorija. Medis yra ypatingas tuo, kad yra išaugęs iš seniausio ir storiiausio ažuolo Lietuvoje. Jis išaugintas iš Zarasų rajone augančio Stelmuzės ažuolo gilės. Buvo smagu paliesti rankomis šį stipruolį medį, kurį daugiau nei prieš trisdešimt metų pasodino dailininkas, profesorius Vytautas Osvaldas Virkau.

Balzeko muziejaus direktorės Ritos Janz pasakojimai praturtino mūsų žinias apie Lietuvos istoriją. Mes daug sužinojome apie tremčiai iš gimtinės pasmerktus Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmones, apie jiems tekusius likimo išbandymus. Šios žinios mus skatina toliau mokytis ir puoselėti lietuviškumą, mylėti ir gerbti savo tėvų šalį Lietuvą.

Ketvirtokės Ūlos įspūdžius užrašė mama Edita Selickienė

Visus sudomino muziejaus direktorės Ritos Janz pasakojimas apie tai, kokiais keliais jų tėvai ir seneliai atsidūrė Amerikoje.

Ketvirtokai prie ažuolo, išaugusio iš Stelmuzės ažuolo gilės.

Muziejuje mokiniai daug ką įdomaus pamatė ir išgirdo. Mokyklos archyvo nuotraukos

M. K. Čiurlionio galerijoje – paroda „Atgimimas“

Kaip pavasariais atgimsta gamta, taip ir mes, menininkai, susirinkome parodyti savo kūrybos – MES DAR ESAME!

Išdėja surengti jungtinę dailės parodą kilo „Sielos“ galerijoje, besikalbant su dailininkais. Menui neabejingi žmonės nori dalyvauti M. K. Čiurlionio galerijoje: kas skaityti eiles, kas padainuoti, dar kai kas pamuzikuoti, kiti parodyti tapybą ar keramikos darbus...

Dainuoja Agnė Giedraitytė.

Parodoje „Atgimimas“ dalyvauja 29 menininkai. Nuostabu matyti ne tik tapybos, bet ir keramikos, skulptūros, tapybos ant šilko darbus. Stepas Stankevičius pristatė net 20 savo tapybos darbų, kurie vaizduoja Lietuvos istoriją. Taip pat dalyvauja lietuvių draugas, poetas, dainininkas ir tapytojas, Londono menų mokyklos atstovas Daniel Cleary. Visi dailininkų darbai patys kalba apie save.

Kviečiame visus, kuriems dar neteko apsilankyti M. K. Čiurlionio galerijoje, pamatyti šią parodą – ji veiks

iki gegužės 14 d. 3 val. p. p. Galerija įsikūrusi Jaunimo centre, adresu: 5600 South Claremont Ave., Chicago, IL.

Didžiausi pagalbininkai – dailininkai, dalyvaujantys parodoje su savo įdomiais kūrybos darbais. Ula Davitt, keletą metų dirbusi M. K. Čiurlionio galerijos direktore, pati pasisiūlė į pagalbą. Pagalbos rankas ištiesė ir Auksole Kišonaitė-Marciulevičienė, praminta „auksine mergaite“. Visi dirbo. Galerija buvo pilna juoko ir geros nuotaikos.

Esame dėkingi mūsų rėmėjai Nėlei Paulauskaitei ir jos kolegėms Rūtai Daukus, Irenai Milienei, Daivai Petersonaitei, Daliai Stankaitienei, Dalei Blekienei už skaniausius sūrius, pyragėlius ir sumuštinukus. Nuostabiai pagalbininkei Aldonai Krištolaitis tariame taip pat didelį AČIŪ. Dėkojame ir dailininkei Nijolei Venckūnienei, padovanojusiai savo tapybos darbus loterijai. Parodoje dalyvavo ir patys mažiausieji dailininkai, su kuriais meno patirtimi dalijosi dailininkės Aurelija ir Liutaura Venckūnaitės. Parodos atidarymo koncerte savo angelišku balsu visus džiugino jauna talentinga dainininkė Agnė Giedraitytė, judesio plastiškumu „flamenko“ šokyje plazdėjo Linutė Bulovaitė-Vitkauskienė su dukra Salomėja. Vytas Jurevičius visus budino savo muzikavimu. Taip pat dėkojame Jaunimo centro direktorei Neringai Aleksonis, Mildai Šatienei, galerijos direktorei Laimai Apanavičienei, centro darbuotojams Alfredai ir Vytui Daubariams, „Sielos“ galerijos direktorei Astai Zimkus.

Visą šitą šurmulį sukėlė visiems gerai pažįstama Ina Čygaitė-Nicewander, tapytoja iš Vilniaus. Lietuvoje sėkmingai kūrusi savo dirbtuvėje, dalyvavusi grupinėse parodose, rengusi savo personalines parodas Lietuvoje ir už jos ribų. Ji bendradarbiavo su vaikų ir jaunimo studija „Jaunystė“, turėjo meno klases 5–7 metų vai-

Atvelykio šventėje – pramogos ir saldumynai

Šventės prisiminimui vaikai įsiamžino su Velykų bobute ir Zuikiu prie J. Basanavičiaus paminklo. Rengėjų nuotr.

*Po žingsnelį, patyliukais,
Su varveklių lašeliukais
Vis pavasaris arčiau...
Brinkstant pumpurus mačiau!*

*Šypt! Prie griovio minkštučiukai
Blindžių skleidžiasi kačiukai.
Snieguolytės galvas kelia...
Dar truputis – tuoj bus žalia!*

Birutė Lenktytė „Pavasaris ateina“

JURGITA DICEVIČIENĖ

Pavasariui bundant, šventėme ir džiaugsmės atgimstančia gamta. Praėjusį šeštadienį, balandžio 22 dieną, Cleveland, OH Lietuvių kultūriniame darželyje šventėme Atvelykio šventę. Susirinko didelis ir gražus Šv. Kazimiero li-tuanistinės mokyklos mokinukų būrys. Kad visiems būtų gera ir smagu, daug darbo įdėjo kultūrinio darželio komiteto nariai. Jie parūpino daugybę margučių su saldainiais viduje – kad tik jų vaikams nepritrūktų.

Šią šventę finansavo Plėtros fondas, už tai esame jiems labai dėkingi. Kiekviena parama yra

reikalinga ir labai vertinama. Buvo išspausdinti pakvietimai, užsakytas autobusas, parūpinta šiltų picų vaikams ir svečiams.

O kad vyresnieji nesuragėtų nuo pavasarinio šaltuko – jiems buvo pasiūlyta karštos kavos.

Lietuvių klubas papuošė „Birutės“ fontaną dideliais mediniais zuikiais su lietuviškomis juostomis ir spalvinga gėlių puokšte. Prie šventės noriai prisidėjo visi: mokytojai, tėveliai, seneliai ir vaikai.

Nors veidus dar kuteno vėsokas pavasarinis vėjas, visiems buvo malonu kartu pasidžiaugti kieme. Vaikai skubėjo kuo greičiau surasti ir pri-rinkti savo krepšelius margučių su saldainiais.

Mažuosius linksmino Velykų Bobutė ir Zuikis. Vaikai jiems dainavo daineles ir deklamavo eilėraštukus, kad gautų dar daugiau gardumynų. Mokinukai džiaugėsi spalvingais piešinukais bei ornamentais, kuriais pasipuošė veidukus ir rankutes.

Taigi šventė buvo tikrai miela ir šilta. Mūsų vaikai su džiaugsmu prisimena išskylą į Lietuvių kultūrinį darželį. Didžiuojamės ir džiaugiamės, kad mūsų Lietuvių bendruomenė yra tokia stipri, kad mes palaikome vieni kitus, susirenkame kartu švęsti švenčių. Tik tai mums padės išlaikyti lietuviybę, saugoti savo tautos tradicijas.

kams, rengė vaikų piešinių parodas Pamėnkalnio galerijoje Vilniuje „Pavasario lietus“.

– Kaip įvertintum Amerikos lietuvių kultūrinį gyvenimą? – klausiamo Inos.

– Kur žmonės – ten aplinkui ir menas. Menas yra grožio reiškinys. Mes ieškome stiliaus, spalvų, linijos, mes klausomės muzikos: dainuoja „Dainava“, dainuoja Aldegunda, dainuoja vaikučiai mamytėms M. K. Čiurlionio galerijoje. Stebuklingais garsais gieda paukšteliai, žydi alyvos ir kvepia... visur galima matyti MENA. Man buvo malonu bendrauti su dailininkais. Jie linksmi, iniciatyvūs, įdomūs, paslaugūs, sugebantys užpildyti erdvę džiaugsmu ir gera nuotaika.

Kartu su meno mylėtojais ir gerbėjais džiaugiuosi, kad turime tiek daug puikių menininkų. Labai norėčiau, kad šioje galerijoje toliau vyktų gyvenimas: diskusijos, pabendravimai, poezijos vakarai, susitikimai su dailininkais prie kavos ar arbatos puodelio. Tuo pačiu, pagerbdami dailininkę – veteranę Magdalėną Stankūniene, prisimintume ir kitus menininkus, kurių tarp mūsų jau nebėra – A. Galdiką, A. Kežį, J. Šileiką, V. Petravičių ir kt.

„Dar kartą noriu padėkoti visiems – parodoje dalyvaujantiems dailininkams, svečiams, atlikėjams ir visus, mylinčius meną, pakviesti į parodos uždarymą gegužės 14 d. 3 val. p. p.“, – sakė Ina Čygaitė-Nicewander.

Čikagos lietuvių dailininkų sąjunga

Smagu susitikti su bendraminčiais. Viduryje – keramikas Alvydas Pakarklis ir tapytoja Ina Čygaitė-Nicewander, dešinėje – kun. Valdas Aušra, „Sielos“ direktorė Asta Zimkus ir keramikė Nora Aušrienė.

FREDAGSMYS – jaukus penktadienio vakaras švediškai

ARŪNAS VYŠNIAUSKAS

Sekmadienio pietūs

Britų salose yra *Sunday Lunch*, Lenkijoje – *obiad niedzielny*, išvertus būtų „Sekmadienio pietūs“. Pavadinimai įvairiose kalbose skiriasi, gaminami namie valgiai – taip pat. Bet esmė panaši. Tai proga sekmadienį šventiškai pabendrauti prie bendro valgymo šeimos rate, kai ištraukiami geriausi indai ant gražiai padengto stalo užkandžiams. Ir, žinoma, – pagrindiniam savaitgalio patiekalui, po kurio gauni desertą. Sukuriama ypatinga atmosfera, kurios nepakartos restoranuose, kavinėse ar picerijoje. Žinoma, čia svarbu ne vien bendras valgis, bet ir maisto gaminimas kartu, bendravimas, atviri ir ramūs, o kartais labai nuotaikingi pokalbiai. Vyksta šeimos reikalų aptarimas kartu su vaikais, sprendžiamos bendros problemos ir t. t. Galima pasikviesti gimines, draugus, pažįstamus maloniam pabendravimui.

Ši tradicija žinoma ir Lietuvoje, nors pas mus ji neturi tokio kulto kaip katalikiškoje Lenkijoje, kur po bažnyčios yra įprasta su artimaisiais šventiškai papietauti. Pavyzdžiui, suvalgyti kotletų su bulvėmis ar *pierogi*. Pastaruosius mūsų vadina koldūnais, tik pas lenkus įdarų pasirinkimas žymiai didesnis. Natūralaus kiaulienos kotleto (lenk. *kotlet schabowy*) ar maltos mėsos kotleto reikšmė svarbi, jei prisiminsime, kad anksčiau mėsa valgyti buvo prabanga, tai bent sekmadienį galėjai tai sau leisti. Kotletas, suprantamas Prancūzijoje kaip apkeptas mėsos gabalas su šonkauliu (pranc. *côtelette*), Rusijos imperijoje nuo XIX a. pab. vis labiau buvo įsivaizduojamas kaip maltos mėsos su priedais gaminys, iškeptas ant riebalų. Tokia kotleto samprata įsivyravo ir lietuvių socialinėje erdvėje.

XIX a. pabaigoje lietuviškose kaimo vestuvėse kotletai, patiekti su ryžių koše, buvo laikomi madingu prašmatniu patiekalu, turbūt nusiziūrėtu nuo vietinių lenkų bajorkaimiuose ar dvareliuose. O sovietmečio Lietuvoje cepelinai sekmadieniais išpopuliarėjo dar ir dėl to, kad deficito laikais bent ten galėjai įdėti mėsytės, sunkiai gautos „po blatu“ ar atstovėjus eilėse. Kadangi cepelinams pagaminti reikėjo nemažai laiko, tai jo daugiau galėjai rasti tik poilsio dieną, o su mažesniu kiekiu faršo pavidalo mėsos, paslėptos bulvinės tešlos pailguose didžkukuliuose, galėjai pamaitinti visą šeimą, ir dar svečius pavaišinti. Įdarui ir varškė sueidavo...

Savaitgalis prasideda penktadienį...

Bet yra dar ir penktadienio vakaras, kai savaitgalis tik prasideda. Penktosios savaitinės dienos vakaras po darbo pastaraisiais dešimtmečiais įgijo kultinį statusą anapus Baltijos jūros, o būtent vos už kelių šimtų kilometrų nuo Lietuvos esančioje Švedijoje. Švedai yra tie žmonės, kurie mėgsta jaukiai pabūti, ypač rudens ir žiemos laikotarpiu, kai lauke yra šalta ir tamsu. Ką jie tuomet daro? Jie turi tradiciniu tapusį *fredagsmys*. Klausiate, ką tai galėtų reikšti?

Fredagsmys – tai penktadienio vakaras, kai visi grįžta po darbų ir džiugiai laukia savaitgalio malonumų. Vieni renkasi būti su draugais, kiti – su šeima. Pas švedus *fredagsmys* toks įprastas, kad jie sau mini šventę pasidaro beveik kiekvieną penktadienį. Jos metu tėvai gali pabendrauti nekasdieniškai su vaikais, o šie – valgyti taip mėgstamus saldinius, kurie yra neatskiriama to vakaro dalis. Čia verta priminti, kad paprastomis dienomis švedų vaikai saldinių valgyti neskatinami, dėl to jiems tai yra papildoma paskata laukti savaitgalio. Ypač populiarius yra įvairių skonių ir spalvų kramtomasis marmeladas (želiniai saldainiai, „guminukai“). Kiti pasiima dubenį kukurūzų spragėsių, įsitaiso visi kartu ant sofos ir žiūri TV programą ar ką nors gero iš diskų (DVD, HD-DVD, Blu-Ray). O gal ir pasinaudoja šiuolaikinės kabelinės ir internetinės te-

Malin Koort 2014 m. iliustracija straipsniui apie *fredagsmys* Švedijos dienraščiui „Dagens Nyheter“. Vaizdo šaltinis iš dailininkės tinklalapio <http://www.malinkoort.se/>. Pasvarstykime: kodėl dailininkė parodė langus neuždengtus užuolaidomis, ką reiškia moterys su skirtingos odos spalvos vaikais viduje ir plikas vyras su barzda už lango lietuje?

levizijos interaktyviomis galimybėmis pasirinkti filmą ar įdomios TV laidos įrašą. Tai yra tiesiog dieviškai jauku!

Kad atmosfera būtų dar jaukesnė, šeima ar draugai apsirengia jiems maloniais komfortą teikiančiais rūbais, užsisako į namus suši arba picą, užsidega žvakes (kvepiančias arba ne) ir nepaprastai jaukiai leidžia penktadienio vakarą. Mieliau yra žiūrėti filmą užgesinus lempų šviesą, o žvakių liepsnelės maloniai išsklaido tamsą. Populiariausios yra „žvakės tabletės“ metaliniame indelyje. Jas daugelis švedų perka didelėmis pakuotėmis IKEA parduotuvėse, nes taip pigiau.

Kiti nežiūri televizoriaus, o įsitaisę savo mėgstamiausiame krėslė skaity žurnalą, detektyvą ar kitą mėgstamą literatūrą. Kol skaity ar klausosi muzikos, nepamiršta traškučių ir saldinių. Kiti gaminasi patys ką nors skanaus. Žinoma, puiku, jei vakarienė daroma kartu, bet kas gi labai norės po darbo savaitės sugrįžus daug laiko skirti virtuvei? Dėl to pastaraisiais metais labai išpopuliarėjo greitai pagaminami valgiai, kaip pavyzdžiui, pašildomas *Tex-Mex* vir-

tuvės patiekalas „tako“ (isp. *taco*). Jis pagaminamas iš kukurūzinės arba kvietinės tortilijos ir į ją susukto įdaro, kurį kiekvienas gali susikomponuoti pagal individualų skonį.

Svarbiausia *fredagsmys* metu – bendrauti. Bendravimas – geriausias žmonių būdas palaikyti ryšį, pažinti žmogų. Vieni renkasi šnekučiavimus, kiti – įvairius stalo žaidimus, pajavairinimui galima sugalvoti dar kažką, juk penktadienį per metus nemažai susidaro. *Fredagsmys* – puiki švediška tradicija, kuri turtina ir gilina ryšį tėvams su vaikais ir leidžia prasmingai bei smagiai pradėti švęsti savaitgalį.

Tradicijai atsirasti padėjo dvi laisvos dienos, o įsitvirtinti – TV

Tradicija praleisti penktadienio vakarą šventiškai kartu šeimoje Švedijoje ėmė formuotis XX a. 8 ir 9 dešimtmečiais. Mat 1968–1969 mokslo metais Švedijoje buvo panaikinti mokykliniai šeštadieniai ir jau penktadienį iš mokyklos grįžę vaikai galėjo laisviau atsipūsti. 8-ojo dešimtmečio pradžioje Šve-

Kadras iš 2009 m. reklaminio filmuko. Ar čia vien tik bulvinius traškučius OLW propaguoja?

YouTube nuotr.

dijoje buvo įteisinta 40 val. darbo savaitė, taip kad ir tėvams atsirado dvi poilsio dienos per savaitę. Dėl to jau penktadienį po darbo galėjai turėti „gerą vakarą“. Tobulėjo ir televizoriai, vis daugiau švedų šeimų įsigydavo spalvotus. O penktadienio, taip pat ir šeštadienio vėlų vakarą per Švedijos televiziją nuo 1981 m. rodydavo amerikiečių populiarųjį TV serialą *Dallas* (1978–1991), kuris tuomet buvo labiausiai žiūrima „muilo opera“ globaliniu mastu. Tarp švedų žiūrovų susilaukė populiarumo ir kitas amerikiečių serialas – fantastinis *ALF* (1986–1990), – fantastinis iš tikrųjų, nes ten veikia ateiviai iš kosmoso. Pasi-ruošimas bendram filmų žiūrėjimui, laukimo nuotaika persiduodavo visai šeimai. Lietuvoje tada mes tokių filmų nematėm, bet už tai visi, – ir dideli ir maži, ankstesniais laikais masiškai žiūrėjo lietuvišką šeimyninį nespaltotą teleserialą „Petraičių šeimoje“ (1964–1972), rodytą vakarais kiekvieno mėnesio paskutinį sekmadienį. Kas yra apskritai serialų bent kiek matęs, žino, kaip nuo jų daraisi priklausomas. O žiūrint kartu atsiranda ir tam tikras emocinis ryšys. Yra ką aptarti, pasidalinti išpūdžiais. Bent taip jau buvo tais laikais...

Termino kilmė

Kaip nustatė tyrinėtoja iš Lundo universiteto Charlotte Hagström, *fredagsmys* terminas spausdinta forma pirmą kartą buvo pavartotas dienraštyje „Göteborgs-Posten“ 1994 m. birželio 30 d. numeryje, pažymint vienos šeimos iš Geteborgo priemiesčio Siavedaleno įprotį penktadienio vakarais kartu su šeima žiūrėti televiziją: „*Fredagsmys* priešais televizorių yra Brinkenbergų šeimos tradicija Siavedalene.“ Taip tada pasakė spaudai pats šeimos galva, tačiau jis savęs nelaiko termino išradėju, nes žodis tarp švedų jau buvo vartojamas ne vieno. Brinkenbergų vaikai užaugo, išvyko gyventi kitur, o jis su žmona ir toliau penktadienio vakarą įsitaiso prieš televizorių, – su vyno taurėmis ir austremėmis ar kitais moliuskais užkandai.

Naujadaras tiek plito ir populiarėjo, kad 2006 m. buvo įtrauktas į švedų kalbos akademinių žodyną. *Fredag* švediškai – penktadienis, o *mysig* – jaukumas (*mys* nuo *mysig*). *Fredagsmys* yra šių dviejų žodžių junginys. Galima versti – penktadienio jaukumas, o realiai – jaukus penktadienio vakaras, bet tai reiškia, kad tokį vakarą galite ir turite susikurti patys.

OLW reklaminė kampanija

Šią priklausomybę išsidrėbti ant minkštos sofos prieš televizorių vykusiai išnaudojo Švedijos bulvinių traškučių ir kitų panašių lengvų užkandžių gamintoja *OLW*, ypatingai nuo 2009 m. iki šiol plačiu frontu vykstanti sėkmingas savo gaminių reklamas, susiedama jas su penktadienio vakaro poilsiu. Žinoma, tai puiku, bet galbūt yra ir neigiamo poveikio, kuris pasireiškia vaikų nutukimo padidėjimu Švedijoje per pastaruosius dešimtmečius. „Čipsų“, „popkornų“ ir saldumynų valgymas prie „teliko“ ar nėra viena to priežasčių?

Iš kur atsirado „Didysis penktadienio filmas“?

OLW Švedijoje išsikovojo didžiausią „čipsų“ rinkos dalį, o švedų televizijos kanalai kiekvieną penktadienį ir toliau stengiasi rodyti gerus fil-

mus, populiarius serialus ir daug žiūrovų pritraukiančias laidas. Toks conceptualus požiūris prasiskverbė ir į Lietuvą, kurioje vienas žiūrimiausių televizijos kanalų yra užsienietiškos kilmės TV3, matomas Švedijoje, Danijoje ir Norvegijoje nuo 1987 m. pabaigos. Ar taip jau ir atsitiktinai šio kanalo dėka Lietuvoje prigijo pavadinimas „Didysis penktadienio filmas“?

Nuo 2016 m. sausio Lietuvoje pradėjus veikti JAV interneto televizijos bendrovei „Netflix“ (filmai lietuviškai neįgarsinti, yra abonementinis mokestis), lietuviškas TV3 savo internetiniame tinklalapyje *TV3 Play* <play.tv3.lt> pasiūlė nemokamus filmus, įgarsintus lietuviškai. Ten rasite ir skyrelį „Šeimos kino teatras“ su geriausiais filmais skirtais visai šeimai. Turint technines ryšio sąlygas filmus galima stebėti patogiausiu laiku. Ar penktadienio vakaras nebūtų tam pats tinkamiausias? O ar ta proga nenorėtumėte pasigaminti *taco*?

Tex-Mex penktadienio vakarienei

Santa Maria Lietuva tinklalapyje, pateikiančiame daug receptų su *Santa Maria* prieskoniais, 2016–2017 m. buvo galima rasti ir rubriką „Ypatingam Tex Mex penktadieniui“. Iš tikrųjų, tai negi grįžę iš darbo tos dienos visą vakarą imsite gaminti cepelinus, priskepdami spirgučių su svogūnais ir grietine padažui?

Švedų žiniasklaida nuolat viešina receptus jaukiam penktadienio vakarui, o jiems būdinga tai, kad vakarienę ir užkandžius pasigaminti neužtrunka daug laiko iš pakeliui nusipirktų maisto produktų, prieskonių ir padažų. Santa Maria Lietuva, valdanti nemažą prieskonių rinkos dalį mūsų šalyje, eina tuo pačiu keliu, savo tinklalapyje skelbdama receptus, išverstus į lietuvių kalbą.

Pica Lietuvoje dabar jau yra tapusi beveik nacionaliniu patiekalu kaip anksčiau kugelis ar cepelinai (irgi perimti iš kitų kraštų). Tai gal ir tortilija, tako ar kiti Meksikos šiaurinės dalies ir JAV Texas valstijos kulinariinių tradicijų mišinio, vadinamo *Tex-Mex*, patiekalai taps lietuviams savi?

T.G.I.F. ir naktis iš penktadienio į šeštadienį tada...

Penktadienio vakaro svarba atspalaidavimui suvokiama daugelyje šalių. Dėl to po darbo pasilinksminama taip, kad bent laikinai užsimirštų visos problemos. Yra toks akronimas TGIF – nuo *Thank God It's Friday*, o lietuviškai būtų „Ačiū Dievi, tai yra penktadienis“. Amerikiečių frazė, žinoma nuo XX a. vidurio, tapo įamžinta res-

toranų grandinės pavadinime *T.G.I. Friday's*. Šių restoranų galima rasti mums geografiškai artimose šalyse: Latvijoje, Estijoje, Lenkijoje, Baltarusijoje, Rusijoje. Yra jų ir Švedijoje, tik Lietuvoje dar neatsirado. Artimiausias ko gero yra Rygos senamiestyje, veikiantis franšizės pagrindu. Teko jame lankytis, o paragavus vieną paprastą patiekalą iš *Tex-Mex* repertuaro, vėliau grįžus į Vilnių namų virtuvėje kažką panašaus pavyko sukurti, prieš tai nusipirkus meksikietiško padažo. Geras maistas, alkoholiniai gėrimai, muzika, šokiai, dainos ir šėlsmas restorane, klube ar bare yra TGIF įprasta dalis, – o neretai ir skau-

... ir dabar

Filmų ir pop kultūros dėka pasaulyje išgalėjo amerikietiška TGIF idėja. Prisiminkite, kad ir prie milijardo peržiūrų ribos *You Tube* artėjantį 2011 m. susuktą *Capitol Records* muzikinį filmuką Last Friday Night (T.G.I.F.) su Katy Perry pagrindiniame vaidmenyje. Penktadienio vakarėlio, kurį kartu su Rebecca Black surengė Katy (filme ji – Kathy Beth Terry), esmę padeda suprasti ir šio filmuko scena, kai Ketė tėvai, užtikę dukrą jos kambaryje labai neįprastoje aplinkoje, prisimena savo jaunystę ir tėvas viena ranka apkabinęs žmoną sako: „Kitty cat, we in-

Straipsnio autorius (k.) su John Badham, 1977 m. kultinio filmo „Saturday Night Fever“ režisieriumi Braunschweige (Vokietija), naktį iš penktadienio į šeštadienį 2014-08-02.

Asmeninio albumo nuotr.

danti galva po audringos nakties. Taip pat ir ... paplonėjusi piniginė ar pastebimai sumažėjusi sąskaita banke.

Thank God It's Friday yra taip pat žinomo 1978 m. kino filmo pavadinimas. Filmo pagrindinis veiksmas vyksta Los Angeles naktiniame *disco* klube, o už filme atliktą dainą Last Dance Donna Summer gavo „Oskarą“. Dar garsesnis *disco* epochos filmas „Šeštadienio nakties karštligė“ (Saturday Night Fever) iš tikrųjų įvardina „karštą“ naktį iš penktadienio į šeštadienį. Šie filmai Sovietų Sąjungoje rodomi nebuvo, tačiau čia diskotekose skambėjo Friday Night – taip vadinosi ši populiarios angliškai dainavusios Vakarų Vokietijos merginų grupės *Ara-besque* 1978 m. daina. Muzikos įrašams pakliūti iš už „geležinės uždangos“ buvo lengviau nei filmams, dėl to broliai Gibb (*Bee Gees*), sukūrę filmo *Saturday Night Fever* garso takeliui dainas, buvo girdimi ir SSRS, žinomi iš plokštelių (diskų) ir/ar magnetofoninių įrašų.

vented fridays”, o po to pabučiuoja ją į skruostą ir uždaro duris į kambarį, kuriame jų dukra guli šalia miegančio vaikinio. Filmavimosi metu Rebecca buvo 13-os metų, o Katy buvo 26 m. amžiaus ir nors vaidino jaunesnę, tačiau aišku, kad ji ir jos besilinksminantys draugai – tai ne mergaitės ir berniukai, laukiantys savaitgalio tam, kad pasma-guriautų įprastais saldiniukais...

Švediškai penktadienio vakaras *fredagsmys* yra orientuotas labiau į visą šeimą. Bet kai vaikai paauga ir išauga, jie nori laisvalaikio pašėlti su bendraamžiais ir atsiranda kitų interesų... Dėl to *fredagsmys*, TGIF ar sekmadienio pietūs iš tikrųjų nėra būtina vieni kitiems prieštaraujantys dalykai, jei atsižvelgsime į visas aplinkybes.

Arūnas Vyšniauskas – generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Humanitarinių mokslų katedros docentas Šis mokslo populiarinimo straipsnis parengtas visuomenės švietimo tikslais, siekiant gerinti skirtingo amžiaus žmonių tarpusavio supratingumą. .

Švedų akcinės bendrovės, 2001 m. pasivadinusios „Santa Maria“ logotipas. Bendrovė nuo 2011 m. priklauso Paulig grupei. UAB Paulig Coffee Lietuva *Santa Maria* departamentas skelbia: „Iš 1911 metais Švedijoje, Geteborgo mieste įkurtos mažos arbatos ir prieskonių parduotuvėlės šiandienai išaugo pirmaujanti Šiaurės šalių prieskoniais ir maisto koncepcijomis užsiimanti įmonė ir svarbus savo srities žaidėjas visoje Europoje“.

Kovos ir palikimas Lietuvių emigrantų Amerikoje (I)

DONATAS JANUTA

*Čia guli lietuviai,
Mylėję,
Jieškoję šviesos ir gerovės,
Kovoję
Su priespauda, skurdu,
Su prietarais,
Su savo klebonais.*

Poetas Kleopas Jurgelionis.
Čikagos Lietuvių Tautinių kapinių
25 metų jubiliejaus proga, 1936 m.

Lietuviams, vykstantiems į kitas šalis ieškoti geresnių uždarbių, dažnai tenka dirbti sunkius darbus už žemus atlyginimus. Bet vargai šiandieninių „ekonominių emigrantų“ neprilygsta vargams, kuriuos prieš šimtą metų patyrė lietuviai, bėgdami iš Rusijos caro nuskurdintos Lietuvos.

Pažvelkime į 19-tojo šimtmečio pabaigos ir 20-tojo pradžios, vadinamos pirmos bangos, lietuvių gyvenimą Amerikoje. Ten Lietuvos ūkininkų sūnūs ir dukros, sunkiai dirbdami juodžiausius darbus, dar turėjo kovoti su lenkais, su savo klebonais, su darbdaviais, pagaliau ir tarpusavyje vienas su kitu. Kovos buvo aršios, kartais žiaurios ir kruvinos.

Tačiau per visas kovas ir visus vargus tie pirmos bangos lietuviai Amerikoje daug nuveikė Lietuvos labui. Amerikoje jie pastatė pirmus kultūrinius ir politinius lietuviškus pamatus. Ant tų pamatų antroji banga išeivių po Antrojo pasaulinio karo toliau tęsė lietuvišką veiklą, kurią jie perduoda dabartinei – trečiajai bangai iš Lietuvos atvykėlių.

Kovos su lenkais

Pirmutinieji lietuviai XIX amžiaus pabaigoje Amerikoje buvo beveik vien jauni vyrai, kaimo bernai. Lietuviškos visuomenės Amerikoje tada dar nebuvo. Dauguma tų jaunų vyrų vedė moteris iš ankstesnės lenkų emigracijos ir įsijungė į lenkų visuomenę. Prie tokių sulenkėjusių šeimų prisidėjo ir nemažai atvykstančių sulenkėjusių lietuvių kunigų.

Todėl pirmutinės lietuvių katalikų parapijos, steigiamos Amerikoje, buvo bendros su lenkais. Bet tarp tų lietuvių ir lenkų greitai prasidėjo nesutarimai, ypač kai lietuviai veikėjai – dr. Jonas Šliūpas, kun. Aleksandras Burba ir kiti Amerikos lietuviuose pradėjo skelbti ir žadinti savą tautiškumą. Tada kovos tarp lenkų ir lietuvių vyko dėl bažnyčių, dėl kapinių ir dėl savų kunigų.

Pvz., 1889 m. rudenį Plymouth, Pensilvanijos mišrioje lenkų ir lietuvių parapijoje, vyskupas paskyrė lietuvių kunigą Aleksandrą Burbą. Kunigas Burba kalbėjo ir lenkiškai, ir lietuviškai, bet parapijos komitete lenkai nesutiko įleisti lietuvių kunigą į kleboniją. Kilo muštynės, kurios baigėsi sunkiai sužalotu policininku ir areštuotais keliais lenkais.

Netrukus po to įvykio mirė lietuvių Jono Kudirkos dvi mažos dukrelės. Vienintelės kapinės buvo tos bendros, sukurtos lietuvių su lenkais, kuriose jas palaidojo. Bet susirinko lenkų gauja, iškasė kapus, sudaužė karstus ir su kūnais išmetė už tvoros. Kilo muštynės tarp lenkų ir lietuvių, kuriose, kaip rašo angliškai laikraščiai, „Buvo naudota pistoletai, buožės ir akmenys. Trisdešimt vyrų buvo paguldyti, ir žemė aplink kapus užklota kraujais”.

1892 metais Hazletono miestelyje lenkai bažnyčioje puolė lietuvių: „Prasidėjo bažnyčioje muštynės. Vyrų tašdamiesi ir mušdamiesi, o moterys klykdamos ir raudamos viena kitos plaukus nuo galvų, visi išsivertė iš bažnyčios ir pradėjo muštis lauke. Į darbą buvo paleista lazdos, akmenys, plytos”.

1894 metais Freeland miestelyje lenkai apstumdė lietuvių kunigą. Po to žiauriose muštynėse tarp lenkų ir lietuvių buvo peršauta vieno lietuvių koja ir dar sužeisti penki lenkai ir vienas policininkas.

Tokios kovos su lenkais vyko ir kitose bendrai statytose parapijose. Beveik visur jos baigdavosi lietuvių pasitraukimu iš parapijos. Taip lietuvių sunkiai uždirbti pinigai, kurie buvo įdėti kuriant tas mišrias parapijas, atitekdavo lenkams.

1934 m. San Francisco darbininkų streikas, kuriame dalyvavo ir Amerikos lietuvių komunistų veikėja Ksavera Baltrūnaitė Karosienė.

Kovos su savo klebonais

Po skaudžių patyrimų mišrioje parapijose lietuviai susiprato ir pradėjo steigti atskiras lietuviškas parapijas. Bet čia kilo kiti nesutarimai.

1906 metais, vieną sekmadienį Dievo Apvaizdos bažnyčioje Čikagoje klebonas Steponavičius per Mišias ėjo tarp parapijiečių su rinkliava. Keli balsai bažnyčioje pasigirdo: „Neduokite tam šiaučiui nei cento!” Kai klebonas pateko moterų pusėn, viena moteris atsistojo, rinkliavos lėkštę išplėšė iš klebono rankų ir klebonui vožė su ja per galvą.

Įtampa tarp klebono Steponavičiaus ir parapijiečių išsiliesnojo, kai parapijiečiai buvo nepatenkinti klebono atsiskaitymu už rinkliavų pinigus.

Kitą sekmadienį apie 3,000 lietuvių, vyrų ir moterų, norėdami išvyti kleboną, susirinko prie bažnyčios. Prasidėjo muštynės ir riaušės.

Numalšinti prireikė apie 100 Čikagos policininkų, kurių šeši buvo patys sunkiai sužeisti ir nuvežti ligoninėn. Vienas iš tų policininkų buvo sužalotas, kai moteris atėmė iš jo buožę ir jam trenkė su ja per galvą taip smarkiai, kad tas nuriėdė nuo klebonijos balkono.

Tos muštynės vyko su pagaliais, plytgaliais ir iš gatvės grindinio išluptais akmenimis. Visi klebonijos langai tapo išdažyti, zakristijono Jono Bendzaičio galva perskelta. Jonas Tamulaitis, Vincas Puseras, Jonas Marasas ir Aleksandra Dargienė buvo peršauti. Daug sužeistų. Daug areštuotų.

Vyrų ir berniukai šitaip kasė anglis giliai po žeme. Pakinkyti asilai traukdavo prikrautus anglių vežimėlius.

Buvo dvi pagrindinės priežastys tokioms kovoms tarp parapijiečių ir klebonų.

Viena – tai, kad parapijiečiai reikalavo iš kunigų atsiskaitymo, kur išleidžiami jų sunkiai uždirbti ir bažnyčiai paaugoti pinigai. Lietuvoje kunigai buvo pripratę valstiečius valdyti tvirta ranka, nenuolaidžiauti ir nesitarti. Tada kildavo nesutarimai tarp Lietuvoje buvusio visagalio kunigo ir emigracijoje savarankiškai galvojančių parapijiečių. Iš esmės tai buvo kovos dėl parapijos valdžios.

Antra priežastis nesutarimų buvo dėl bažnyčių turto. Tuo laiku dažnai JAV lietuvių parapijos buvo organizuojamos ir steigiamos ne dvasininkijos, bet pačių žmonių sudarytų komitetų. Kunigas dažnai buvo kviečiamas, kai parapija jau buvo susikūrusi, kartais net ir bažnyčiai žemė nupirktą.

Bet JAV katalikų vyskupai reikalavo, kad bažnyčia ir visas parapijos turtas priklausytų ne parapijiečiams, bet būtų užrašytas kaip vyskupo nuosavybė. Parapijiečiai nesutikdavo, kad jų uždirbtais pinigais pastatyta bažnyčia būtų atiduota vyskupui. Patys klebonai turėjo paklusti vyskupams.

Kovos tarp parapijiečių, prieš klebonus ir jų šalininkus vyko ne vienoje JAV lietuvių parapijoje.

1902 metais Spring Valley, Illinois, lietuvių parapijoje nesutariant dėl parapijos turto, kunigui Ambrozaičiui padėta dinamito bomba prie klebonijos durų sprogo, bet kunigo neužgavo. 1904 metais Waterburyje kunigas Žebrys ir kitais metais Worcesteryje kunigas Bukaveckas šaukėsi policijos sukilusius parapijiečius sutramdyti. 1909 metais Westville miestelyje buvo apšaudyti kunigo Skripkos lan-

Čikagos lietuvių Dievo Apvaizdos parapijos pirmoji bažnyčia, maždaug 1906 metais. Vėliau pastatyta dabartinė didelė, graži bažnyčia, ir šis pastatas pertvarkytas į pradinės mokyklos klases, kurias straipsnio autorius, atvykęs į Ameriką, lankė 1949–1951 metais.

gai. 1912 metais Grand Rapids, Michigan, parapijiečiai sukilo prieš kunigą Kaupą ir Pittson miestelyje – prieš kunigą Matulaitį.

Fizinės kovos ir ginčai su klebonais dažnai persikeldavo į kovas teismuose.

Scrantonio mieste, Šv. Juozapo parapijoje, parapijiečiai teismuose bylinėjosi su klebonu ir vyskupu septynerius metus. Shenandoah miestelio Šv. Jurgio parapijoje nuo 1929 iki 1937 metų tarp klebono ir parapijiečių teismuose buvo iškelta maždaug 20 atskirų bylų.

Dėl tokių nesutarimų daugelis lietuvių buvo atstumti arba patys pasitraukė iš katalikybės – vieni metė tikybą visiškai, kiti steigė tautines lietuvių katalikų parapijas, nepriklausančias nei vyskupams, nei Romos popiežiui.

Kovos su darbdaviais

JAV darbininkų sąlygos XIX a. pabaigoje buvo žiaurios. 1897 metais vien Shenandoah anglių kasyklose žuvo 41 lietuvis. 1909 m. Cherry, Illinois kasyklose, žuvo 23 lietuviai. JAV klasių kova, kurioje aktyviai dalyvavo lietuviai darbininkai, reiškėsi protestais ir streikais, kuriuos darbdaviai ir jiems paklusnūs valdininkai ginklais žiauriai malšino.

Sunkiausius darbus už mažiausius atlyginimus Amerikoje tada dirbdavo svetimšaliai imigrantai. 1902 m. „Vienybė lietuvininkų“ laikraštis rašė apie anglies kasyklas: „Shenandoah’ryje retą dieną nelaimė vieno kito Lietuvio nesutinka, daugelį pirm laiko į kapus nuvaro, daugelį elgetomis paverčia, nes padaro visam gyvenimui dirbti netinkančiu”.

Darbininkui prarasti ranką arba koją buvo toks įprastas dalykas, kad Amerikos didžiausia anglių kasyklų

unija (darbininkų profsąjunga) net ir lietuvių kalba išleistoje brošiūroje nurodė, kiek yra vertos darbininko kūno dalys, kiek darbdavys darbininkui privalėjo mokėti už prarastą ranką, koją ar pan.

JAV lietuviai pasižymėjo anglikasių, audėjų ir siuvėjų darbininkų unijų organizavimu. Aktyviai dalyvavo darbininkų streikuose, kuriuose ne vienas buvo užmuštas, sužalotas arba liko laimingas, jeigu tebuvo suimtas.

Lietuviai siuvėjai buvo vieni aktyviausių kovotojų įsteigiant ir palaikant uniją Amalgamated Clothing Workers. Vienu metu JAV lietuvių siuvėjų buvo apie 10 000, o tos unijos lietuviški skyriai (union „locals“) veikė Brooklyne, Baltimorėje, Bostone, Rochesteryje ir Čikagoje.

1894 metais streikavo lietuviai siuvėjai Brooklyne, reikalaudami geresnių atlyginimų ir darbo sąlygų. Streikas buvo laimėtas, siuvėjų atlyginimas pakeltas nuo 10 dol. iki 12 dol. per savaitę ir darbo valandos buvo sumažintos į 16 valandų darbo dieną, arba 96 valandų darbo savaitę. Šiandien tai būtų vergija.

1897 m. netoli Hazeltono miestelio Lattimer anglių kasyklos bendrovės samdiniai, vadovaujami vietinio šerifo, nušovė 21 streikuojantį beginklį darbininką. Tarp nušautų buvo lietuviai Antanas Grikis, Jonas Tarnavičius, Pranas Keidelis, Jokūbas Tamošiūnas ir Rapolas Rakevičius. Šį įvykį JAV lietuvių spauda pavadino „Antrosiomis Kražių skerdynėmis”.

1910 m. Čikagoje buvo policininkų užmušti streikuojantieji lietuviai siuvėjai Pranas Nagreckis ir Kazys Lažinskas. Jau daugiau nei 100 metų jie guli greta vienas kito Čikagos Šv. Kazimiero lietuvių katalikų kapinėse.

Bus daugiau

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

Skaitykite
„Draugą“ greičiau!
www.draugas.org

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

SIŪLO DARBĄ

„Gintaro“ vasarvietė Union Pier, MI, vasaros sezonui ieško vyro ūkio darbams. Apgyvendiname. Darbą pradėti kuo greičiau.
Tel. 269-469-3298

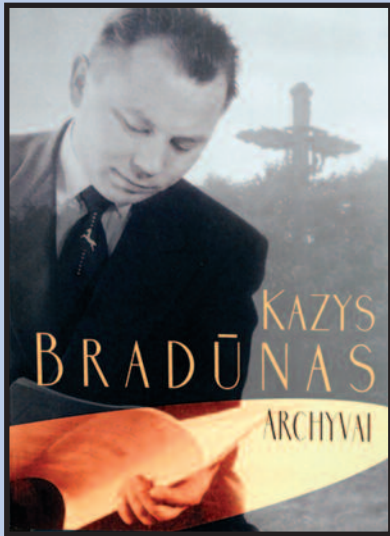
„Kazys Bradūnas. Archyvai“

Archyvinis leidinys

Sudarytoja ir teksto autorė – **Virginija Babonaitė-Paplauskienė**

Kaunas, Maironio lietuvių literatūros muziejus, 2016 m., 279 psl.

Šioje gausiai iliustruotoje knygoje Virginija Babonaitė-Paplauskienė, Maironio muziejaus Išeivijos literatūros skyriaus vedėja, sutelkė medžiagą, parinktą iš muziejuje saugomo Kazio Bradūno archyvinio rinkinio. Knygoje taip pat skelbiama nauja medžiaga, kurią pateikė Bradūno dukros Elena ir Lionė. Knyga vaizdžiai atskleidžia Kazio Bradūno gyvenimą ir kūrybą. Knygos skyreliai: Lietuva (1917–1944); Vokietija (1944–1949); Amerika (1949–1992); Lietuva (1992–2009); Kūryba. Kiekvieno skyrelio pradžioje – išsami Virginijos Paplauskienės parašyta įžanga. Knyga iliustruota poeto, jo šeimos, jo bendraamžių nuotraukomis. Knygoje atspausdinti poeto sukurtų eilėraščių rankraščių pavyzdžiai, jo laišakai, poezijos rinkinių viršelių atvaizdai. Knyga yra kartu ir Kazio Bradūno kartos, išeivių rašytojų, kultūrininkų veiklos istorija.

Knygą „Kazys Bradūnas. Archyvai“ galite įsigyti „Draugo“ knygynėlyje.

Kaina – 20 dol.

(Illinois valstijos pridėtinės vertės mokestis – 9,25 proc., persiuntimas paštu – 5 dol.)

Teiraukitės tel. 773-585-9500

DRAUGAS

— nuo 1909 metų —

Mano laikraštis – nuolatinis – patikimas – mus siejantis!

Naujiems prenumeratoriams

- ☐ \$120 metams ☐ \$65 pusei metų
- ☐ \$115 internetinė (pdf) metams
- ☐ \$30 internetinė (pdf) trims mėnesiams

www.draugas.org

Leidžiamas tris kartus per savaitę – antradienį, ketvirtadienį, šeštadienį

SUBSCRIBE
Receive BOTH!

ONE YEAR DRAUGAS NEWS
12 ISSUES

LITHUANIAN HERITAGE
6 ISSUES

\$45 mailed
\$30 internet only

DRAUGAS NEWS

LITHUANIAN WORLD WIDE NEWS IN ENGLISH

My Paper – My Friend
My link to LITHUANIA!

www.draugas.org/news

LITHUANIAN
HERITAGE

MAGAZINE IN ENGLISH
A supplement mailed separately

Parengė Vitalius Zaikauskas

J. Mattis siunčia gerą žinią Lietuvai

Vilnius (BNS) – Į Lietuvą kitą savaitę JAV gynybos sekretorius James Mattis atvyks aptarti regiono saugumo klausimų.

Stebėtojų teigimu, šiuo vizitu Washingtonas siunčia solidarumo ženklą Baltijos šalims ir signalą Rusijai, kad JAV rimtai vertina gynybos išpareigojimus.

Vilniuje J. Mattis susitiks su prezidente Dalia Grybauskaite ir trijų Baltijos šalių gynybos ministrais, taip pat aplankys karius Pabrądėje.

Konkrečios priemonės neįvardijamos. Lietuvos pareigūnai paprastai kelia klausimus dėl nuolatinio JAV karių dislokavimo, Baltijos šalių oro gynybos stiprinimo, greitesnio NATO sprendimų priėmimo.

„Gynybos ministrai ne tiek daug keliauja. D. Trump administracija egzistuoja tik per 100 dienų. Ta prasme tai neeilinis vizitas, ypatingas dėmesys

„Lietuvos geležinkeliai“ patyrė milijoninę žalą

Vilnius (ELTA) – Valstybės valdoma įmonė „Lietuvos geležinkeliai“ kreipėsi į Generalinę prokuratūrą dėl galimai patirtos 5 mln. eurų ar didesnės žalos, pranešė įmonės generalinis direktorius Mantas Bartuška.

Pasak generalinio direktoriaus, įvardytoji 5 mln. eurų žala yra žinoma ir, jo žodžiais, akivaizdi patiems „Lietuvos geležinkeliams“, bet ji gali būti ir didesnė. Galima neūkiška veikla nustatyta tikrinant 2014–2016 m. laikotarpio bendrovės veiklą.

„Atlikome labai didelę analizę įmonėje, ir tie skaičiai iš tiesų stulbinami. Daugiau kaip 40 proc. įmonės darbuotojų susiję giminystės ryšiais su mūsų aplinka. Tai daro didelę įtaką priimamiems sprendimams“, – kalbėjo M. Bartuška.

Apie pusmetį „Lietuvos geležin-

Tirs kelininkų korupciją

Vilnius (ELTA) – Susisiekimo ministro Roko Masiulio nurodymu Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos pradėjo vidinį tyrimą dėl situacijos valstybės įmonėje „Automagistralė“ ir dėl įmonės direktoriaus Vladislavo Molio bei jo pavaduotojo Kazimiero Eirošiaus veiksmų.

„Turime daug nerimą keliančios informacijos dėl situacijos šioje įmonėje. Privalome nedelsdami inicijuoti tyrimą dėl galimo valstybės įmonės vadovų netinkamo pareigų vykdymo. Taip pat bus imtasi veiksmų inicijuo-

Tiria J. Pilsudskio kapo išniekinimą

Vilnius („Diena“) – Vilniaus policija atlieka ikiteisminį tyrimą dėl Lenkijos maršalo Juzefo Pilsudskio širdies kapo Lietuvos sostinėje išniekinimo.

Buvo gautas pranešimas apie žaliais dažais ištepliotą Rasų kapinėse esantį paminklą ir gretimą tvorą.

Išorinėje ir vidinėje tvoros pusėje žaliais dažais išpiešti užrašai „Kai tau skauda, jautiesi gyvas“, „Svarbiausia yra suvokimas, kad esame...“. Pati memorialinė lenta buvo ištepta dažais.

Į įvykį sureaguota aukščiausiu šalies lygiu.

Tai – ne pirmas incidentas Lenkijos maršalo įamžinimo vietoje. 2012-aisiais greta paminklo buvo pastebėtas

J. Mattis atveš gerų žinių Lietuvos saugumui. Rightweb. org nuotr.

Lietuvai, kaip NATO narei“, – komentavo apžvalgininkas Kęstutis Girnius.

„Pasiutusio šuns“ pravarde turintis atsargos generolas J. Mattis iki 2013 metų kovo buvo JAV ginkluotųjų pajėgų Centrinės vadovybės viršininkas ir buvo atsakingas už JAV karius Irake bei Afganistane.

keliams” vadovaujantis Mantas Bartuška kartu pastebėjo „Įmonė, kurią radome, kuri skendėjo skandaluose, neskaidrių pirkimų, neskaidrių sandorių situacijose, privalėjo būti keičiama. Iš finansinės pusės, per pastaruosius penkerius metus įmonės pajamos susitraukė nuo 500 mln. eurų iki 400 mln. eurų. Rezultatą lemia ir aktyvi konkurencija rinkoje, bet ir neūkiškumas, funkcijų dubliavimasis, neįmoniška biurokratija, procesai lėti ir labai nelankstūs”, – kalbėjo M. Bartuška.

Permanos „Lietuvos geležinkeluose” prasidėjo praėjusių metų pabaigoje. 2016 m. iš generalinio direktoriaus pareigų atsistatydino Stasys Dailys, tokį žingsnį jis žengė po to, kai susidomėta bendrovės vidaus sandoriais ir jos skirstoma parama.

ti ieškinį dėl galimai valstybei padarytos žalos nustatymo ir atlyginimo”, – sakė susisiekimo ministras Rokas Masiulis.

Specialiųjų tyrimų tarnyba dėl VI „Automagistralė”, prižiūrinčios Lietuvos Respublikos automagistralės, prieš mėnesį pradėjo ikiteisminį tyrimą. Įmonė įtariama galimai piktinaudžiavusi vykdydama viešuosius pirkimus kelių remonto srityje. STT pareiškė įtarimus „Automagistralės” vadovui V. Moliui ir jo pavaduotojui K. Eirošiui, jų namuose buvo atliktos kratos.

plakatas su užrašais, nukreiptais prieš Lietuvos lenkų rinkimų akcijos lyderį Valdemarą Tomaševskį, lenkų tautą. Tuomet policija nustatė, jog tai padarė penki jauni radikalai.

2013-aisiais keli Lenkijos piliečiai Lietuvos trispalve valė sniegą nuo Juzefo Pilsudskio paminklo.

Lenkijoje J. Pilsudskis aukštinaamas dėl indėlio atkuriant nepriklausomą Lenkiją po Pirmojo pasaulinio karo, bet Lietuvoje J. Pilsudskis dažnai vertinamas neigiamai dėl Vilniaus krašto užgrobumo jėga. Jo kūnas palaidotas Krokuvoje, o širdis – Vilniuje.

Šių metų gegužės 12-ąją bus minimos 82-osios J. Pilsudskio mirties metinės.

Prancūzijos prezidentu išrinktas E. Macron

Paryžius (ELTA) – Antrajame Prancūzijos prezidento rinkimų ture centristas Emmanuel Macron didele persvara įveikė kraštutinių dešiniųjų kandidatę Marine Le Pen ir tapo jauniausiu kada nors šalies prezidentu.

39 m. amžiaus E. Macron pelnė 66,06 proc. balsų. Tuo tarpu M. Le Pen surinko vos 33,94 proc. balsų. Centristas E. Macron taip pat bus pirmasis nuo modernios Prancūzijos Respublikos įkūrimo 1958 m. prezidentas, nepriklausantis dviem tradicinėms partijoms.

Prancūzijos prezidentu išrinktas E. Macron. ELTOS nuotr.

„Obamacare” ateitis – Senato rankose

Washingtonas (ELTA) – JAV Kongreso Atstovų Rūmai pritarė tam, kad būtų atšaukta sveikatos apsaugos reforma, įgyvendinta valdant prezidentui demokratui Barack Obama ir žinoma kaip „Obamacare”.

Ją turėtų pakeisti Respublikonų partijos parengta sveikatos apsaugos

reforma.

Stebėtojai laiko balsavimo rezultatus didele prezidento Donald Trump pergale – dar rinkimų kampanijos metu jis žadėjo atšaukti „Obamacare”.

Dabar tą patį klausimą svarstys Senatas, kur respublikonai taip pat turi daugumą.

E. Macron pasmerkė programišių ataką

Paryžius/Vilnius (ELTA, „Draugo” info) – Internetė paviešinus didžiulį rinkinį (9 gigabaitai) nutekintų dokumentų, dar tuomet kandidato į Prancūzijos prezidentus Emmanuel Macron rinkimų komanda tvirtino tapusi didelio masto programišių atakos taikiniu.

Pasak rinkimų štabo atstovų, tikri failai buvo sumaišyti su klastotėmis, taip siekiant suklaidinti žmones. Jie buvo paskelbti likus vos kelioms minutėms prieš išgaliojant taip vadina-

mai tylos dienos prieš rinkimus.

Atstovų teigimu, akivaizdu, kad programišiai siekė pakenkti E. Macron prieš pat vyksiantį antrąjį rinkimų turą.

Nutekintieji dokumentai buvo paskelbti vienoje internetinėje bylų dalijimosi svetainėje.

Viso pasaulio ekspertų nuomonė vieninga – ataką įvykdė ta pati Kremliaus kontroliuojama programišių grupė, kuri trukdė JAV prezidento rinkimus, siekiant padėti juos laimėti D. Trump.

D. Tusk įspėja dėl „Brexit” derybų žlugimo

Briuselis (ELTA) – Po atviro Briuselio ir Londono apsižodžiavimo „Brexit” tema Europos Vadovų Tarybos pirmininkas Donald Tusk įspėjo dėl išstojimo iš ES derybų su Didžiąja Britanija žlugimo.

„Šios derybos yra gana sunkios, – pareiškė D. Tusk Briuselyje. – Jei mes pradėsime ginčytis dar joms neprasidėjus, jos bus neįmanomos”. D. Tusk paragino visas puse elgtis diskretiškai, nuosaikiai, pagarbiai ir demonstruoti maksimumą geros valios.

JAV prezidentas susitiks su popiežiumi

Vatikanas/ Roma (ELTA) – JAV prezidentas Donald Trump gegužės 24 dieną Vatikane susitiks su popiežiumi Pranciškumi.

Po šio susitikimo D. Trump kalbės su Vatikano „užsienio reikalų mi-

Jungtinės Karalystės premjerė Theresa May apkaltino ES atstovus grasinimais mėginant daryti įtaką būsimiems parlamento rinkimams jos šalyje. Iš pirmalaikių rinkimų, kurie įvyks birželio 8-ąją, T. May tikisi daugiau paramos išstojimo deryboms su Briuseliu.

Londoną, be kita ko, įaudrino laikraščio „Financial Times” straipsnis, kuriame teigiama, kad ES Didžiajai Britanijai gali pateikti daugiau kaip 100 mlrd. eurų sąskaitą. Tiesa, ES šio skaičiaus nepatvirtino.

nistru” Pietro Parolin.

D. Trump gegužės 25 dieną dalyvaus NATO viršūnių susitikime Briuselyje, o 26 ir 27 dienomis – G7 viršūnių konferencijoje Sicilijoje.

Rusų menininkui Prancūzija suteikė politinį prieglobstį

Paryžius (ELTA) – Kremlių kritikuojantis Rusijos menininkas Piotras Pavlenskis gavo politinį prieglobstį Prancūzijoje. Atitinkamos šalies tarnybos jį ir jo partnerę pripažino politiniais pabėgėliais.

Už Rusijos ribų išgarsėjęs menininkas žinomas savo skandalingomis akcijomis. 2016 metų birželį jam už Rusijos federalinės saugumo tarnybos būstinės durų padėgimą buvo skirta piniginė bauda. Po akcijos jis septynis

mėnesius praleido už grotų.

2012 metais P. Pavlenskis, solidarizuodamasis su „Pussy Riot” merginomis, užsisiuvo burną. Po metų jis ant Raudonosios aikštės grindinio Maskvoje prikėlė savo sėklidę – taip protestavo prieš Rusijos virsmą policine valstybe.

Jam pareigūnai nurodė dvi galimybes: arba 10 metų sėsti į kalėjimą, arba palikti Rusiją. Šeima tada automobiliu pabėgo į Prancūziją.

JAV kariuomenė atidarė naują būstinę Lenkijoje

Varšuva (BNS) – Lenkijoje buvo atidaryta nauja JAV kariuomenės būstinė, iš kurios bus vadovaujama kariams, vykdančioms NATO ir Pentagono misijas visame rytiniame Aljanso sparne, siekiant atgrasyti Rusiją.

Naujoji būstinė vadovaus daugiau kaip 6 000 JAV karių, dislokuotų NATO narėse Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Slovakijoje, Vengrijoje, Rumunijoje ir Bulgarijoje.

...stinga nuomonių įvairovės

Atkelta iš 3 psl.

Mokyklai sunku eiti prieš srovę, ji ima prarasti vertybinius orientyrus. Ima vengti savarankiškai aiškintis vertybinius ir ideologinius klausimus. Bijo aiškiau angažuotis. Pradedą apsiriboti tik atskirų dalykų žinių reproduktivimu. Taip, tokios tendencijos senokai ryškėja. Ir su jomis turėtume grumtis. Pastaraisiais metais su kolegomis stengėmės atnaujinti mokyklines lietuvių kalbos ir literatūros programas. Rašome ir naujus literatūros vadovėlius. Tikimės, kad jie padės mūsų vaikams ir jaunuoliams atrasti nacionalinę kultūrą kaip įdomų, patikėjimo vertą dalyką. Kaip svarbią asmeninio gyvenimo atramą.

Vilčių kelia ir šiandien stiprėjantis pilietinis ir politinis mokytojų, mokslininkų aktyvumas. Gal iš jo išaugs ir stipresni sambūriai, sąjūdžiai. Gal jie sulauks ir užsienio lietuvių talcos.

Vienareikšmiai jaunosios kartos pažiūras formuoja ir tokie keisti, dviprasmiški pareiškimai iš akademinės aplinkos. Pavyzdžiui, filosofės Nerijos Putinaitės viešas komentaras Vasario 16-osios išvakarėse apie Joną Basanavičių, kuris, anot jos, neturėjo Lietuvos politinės idėjos, arba profesoriaus istoriko Alfredo Bumblausko įžvalgos apie lietuvių tapatybę ir teiginiai, kad lenkai negalėjo nutautinti Lietuvos, nes ji niekuomet ir nebuvo sutautėjusi. Pasakykite, kaip tam jaunam žmogui nepasiklysti tokioje nuomonių įvairovėje, kaip pasirinkti, kokiam informaciniame lauke brandinti savo asmenybę ir pasaulėžiūrą?

Nuomonių įvairovė būtina. Jaunimui – ypač. Bėda, kad tos įvairovės Lietuvos „viešojoje erdvėje“ labai dažnai

pristinga. Mūsų viešuma tampa spigi, rėksminga, monologiška, propagandinė. Ji stengiasi provokuoti, šokiruoti kuo „aštresnėmis“ nuomonėmis, bet vengia įsileisti kitų nuomonių, labiau paremtų argumentais ir faktais. Štai vienas populiarus internetinis naujienų tinklalapis neseniai paskelbė „Nepriklausomos Lietuvos šimtmečio“ minėjimo akciją. Matyt, nepagalvota, kad tokia akcija iškreipiamą Vasario 16-osios akto esmę ir pilamas vanduo ant Rusijos imperijos propagandos malūno, neigusio lietuvių anksčiau turėtą nepriklausomą valstybę. Juk lietuviai Vasario 16-ąją pabrėžtinai savo valstybę atstatė, atkūrė, o ne įsteigė.

Ir Jūsų paminėtais atvejais žiniasklaida labai skambiai paskelbė su tikrove gerokai prasilenkiančias nuomones ir net nepaprašė jų pagrįsti. Tikra bėda – tiesos ir tiesos paieškų nuvertinimas mūsų „viešojoje erdvėje“. O erdvė, kurioje nelieta pagarbos tiesai, paprastai stumia jaunimą arba ciniškon, arba dogmatiškon pasaulėžiūron. Ir tai nėra geri pasirinkimai. Lieka linkėti jaunimui išmintingų tėvų, mokytojų, draugų ir knygų, kad tokiems aplinkos postūmiams atsispartų.

Ir, žinoma, turime stiprinti mokyklas, kad jos padėtų jaunimui ugdyti kritinį, savarankišką mąstymą. Tam labai svarbu išsaugoti humanistinį, humanitarinį švietimo matmenį. Beje, Romas Sakadolskis yra rengęs programą mokiniams, mokančią kritiškai skaičiuoti žiniasklaidą. Mokytojai galėtų ja nuosekliau pasiremti.

Bus daugiau

A † A FELIKSAS LUKAUSKAS

mirė, sulaukęs 83 metų.
Gimė Lietuvoje, Žemaitijoje.
Gyveno Marquette Park, IL.
Jis buvo a. a. Danos Leleikaitės mylimas vyras, Jovitos ir a. a. Stepo brolis, Loretos (vyras Douglas) Mavrovic ir Christinos (vyras Raymond) Boyatt tėvis, Lindos McConaughy ir Raymond Aleksionas (vyras Bill, žmona Michelle, vaikai Michael, Maria, Meghan ir Emma) dėdė, Brian (žmona Nicole) Boyatt, Mellisos Boyatt, Peter (žmona Emily) Mavrovic, Gregory Mavrovic, Katherine (vyras Joe) Glaser senelis, Noah ir Olivijos Boyatt prosenelis.

A. a. velionis bus pašarvotas gegužės 10 d., trečiadienį, nuo 3 val. p. p. iki 9 val. vakaro Palos Gaidos laidojimo namuose, 11028 Southwest Hwy. (7700 W) Palos Hills.

Laidotuvės įvyks gegužės 11 d., ketvirtadienį. Atsisveikinti su velioniu bus galima ir laidotuvių dieną nuo 10 val. ryto Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje, Marquette Parke, kur 11 val. r. bus aukojamos šv. Mišios už velionio sielą. Po šv. Mišių a. a. Feliksas bus palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse.

Vietoje gėlių prašome aukoti Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčiai (6812 S. Washtenaw, Chicago IL 60629).

Artimieji kviečia pasidalinti mintimis ir prisiminimais apie a. a. Feliksą internetinėje svečių knygoje el.paštu: www.palosgaidasfh.com

Nuoširdžiai kviečiame visus artimuosius, draugus ir pažįstamus dalyvauti atsisveikinime ir laidotuvėse.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. Palos Gaidas, 708-974-4410 arba www.palosgaidasfh.com

Lukiškių aikštėje iškils paminklas kovotojams už laisvę

Seimas, 91 parlamentarui balsavus už, nėra vienam nebuvus prieš ir vienam susilaukęs, priėmė rezoliuciją „Dėl neatidėliotinių veiksmų siekiant sutvarkyti Lukiškių aikštę Vilniuje ir pastatyti kovotojų už Lietuvos laisvę atminimo įamžinimo memorialą Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio proga!“.

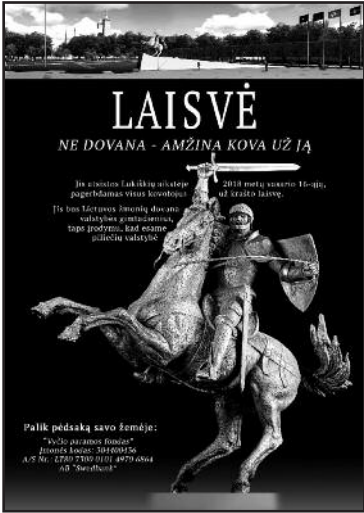
Priimtu dokumentu Seimas atsižvelgia į tai, kad Lukiškių aikštė Vilniuje formuojama kaip pagrindinė reprezentacinė Lietuvos valstybės aikštė su laisvės kovų memorialiniais akcentais; tačiau praėjus aštuoniolikai metų nuo tai nustačiusio Seimo priimto nutarimo įsigaliojimo, nėra jokio aiškumo dėl Lukiškių aikštės sutvarkymo darbų užbaigimo iki Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo; Vyriausybės skirto finansavimo nepakanka net būtiniausiems aikštės sutvarkymo darbams užbaigti, o kovotojų už Lietuvos laisvę atminimo įamžinimo memorialui lėšų iš viso neskirta. Taip pat atsižvelgiama į tai, kad idėjai 2018 m. vasario 16 d. Lukiškių aikštėje pastatyti ir atidengti paminklą „Per amžius kovojusiems ir žuvusiems už Lietuvos laisvę atminti“, kuriame yra numatyta vieta tautos ir valstybės simboliui Vyčiui, pritarė visuomeninės patriotinės organizacijos.

Priimta rezoliucija Seimas prašo Vyriausybės skirti papildomų lėšų Lukiškių aikštės sutvarkymo darbams užbaigti iki 2018 m. vasario 16 d., o taip pat pritarti Vyčio paramos fondo iniciatyvai Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio proga iki 2018 m. vasario 16 d. Lukiškių aikštėje, Vilniuje, pastatyti kovotojų už Lietuvos laisvę atminimo įamžinimo memorialą su Vyčio skulptūra.

Prie paminklo įgyvendinimo kviečiami prisidėti viso pasaulio lietuviai. Vyčio paramos fondas Lietuvoje turi paramos gavėjo statusą. Kiekvienam bus padėkota, kiekvieno indėlis bus pagerbtas. Visi Vyčio paramos fondo rėmėjai – piliečiai ir bendrovės – operatyviai skelbiami tinklalapyje www.vycio-fondas.lt

VŠĮ „Vyčio paramos fondas“
Įmonės kodas: 304400436
A/S Nr.: LT80 7300 0101 4970 6864
AB „Swedbank“

LRS ir Vyčio paramos fondo info

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPOS SĄJUNGĄ

Ukraina, Baltarusija, Moldova, Rusija

Greičiausi pristatymo terminai

Kiekviena dėžė nemokamai apdrausta \$100

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos 708-907-3000

Sekite savo siuntas: AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Biomed
360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Romanian American Network
6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714
Tel: 847-897-6710

Granitex
704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126
Tel: 630-888-1838

Harvest Fresh
(Vit. Booth) 100 E. Rand Rd. Arlington Hgts, IL 60004
Tel: 224-625-0331

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užėja
6312 S. Harlem Ave. Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalyna
338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W Chicago Ave, Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Ina Stankeviciene
Adresas: 2711 W. 71st Street Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-5999

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **JAV LB Lemonto apylinkės Socialinių** reikalų skyrius gegužės 10 d., trečiadienį, 1 val. p. p. PLC skaitykloje (Lemonte) rengia dokumentinio filmo apie Rytų Aukštaitijos Saldutiškio miestelį peržiūrą. Visi laukiami.

■ **Gegužės 10 d., trečiadienį, 7 val. v.** kambaryje „Pas prelatą“, Pasaulio lietuvių centre Lemonte, bus rodomas dokumentinis filmas „Žvilgsnis į palaimintojo kankinio arkivyskupo Teofiliaus Matulionio gyvenimą“. Trukmė – 37 minutės. Kviečiame dalyvauti.

■ **Gegužės 14 d., sekmadienį, po lietuviškų** šv. Mišių, Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijos salėje Brighton Parko Lietuvių Bendruomenės vyrų komanda JAV Motinos dienos proga ruošia pietus. Bus loterija ir įvairių staigmenų. Maloniai kviečiame dalyvauti.

■ **Lietuvos Dukterų draugijos valdyba** kviečia nares ir visus, besidominčius organizacijos veikla, į metinį ataskaitinį susirinkimą, kuris vyks gegužės 21 d. 12:30 val. p. p. Pasaulio lietuvių centre Lemonte. Bus kava ir užkandžiai.

■ **Gegužės 23 d., antradienį, 7 val. v.** vyks Pal. J. Matulaičio misijos vaikų choro „Vyturys“ (muzikos vadovas Darius Poli-

kaitis) sezono užbaigimo koncertas.

■ **Birželio 9 d., penktadienį, 7 val. v.** Balzeko lietuvių kultūros muziejuje (6500 S. Pulaski Rd., Chicago, IL) vyks Anna Reich fotografijų parodos atidarymas.

■ **Birželio 11 d. sekmadienį, 12:30 val.** p. p. kviečiame į renginį „Prie kavos puodelio – pokalbis su LR generaliniu konsulu Marijum Gudynu“. Jis vyks Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, pokylių salėje. Įėjimas – auka. Bus kavutė ir užkandėliai. Kviečia Lietuvos vaikų globos būrelis „Saulutė“.

■ **Birželio 16 d., penktadienį, 7 val. v.** Balzeko lietuvių kultūros muziejuje (6500 S. Pulaski Rd., Chicago, IL) dainuos operos solistė Miglė Žaliukaitė (mezzo soprano), pianistė Eglė Perkumaitė. Jų koncertiniame repertuare išgirsite lietuviškas dainas ir arijas, kurių didžioji dalis buvo atrastos archyvuose, pirmą kartą įdainuotos ir išleistos šio dueto kompaktiniame albume „Forgotten Lithuanian Songs and Arias“. Girdėsite B. Dvariono, V. Klovos, M. Petrausko, V. Banaičio bei daugelio kitų kompozitorių kūrinius.

www.draugas.org

Čikagoje – dėmesys jauniems

Balandžio 28–29 dienomis Čikagoje viešėję LR Seimo nariai Gediminas Kirkilas, Andrius Kubilius, Žygimantas Pavilionis ir Mindaugas Puidokas daug dėmesio skyrė jauniems lietuvių bendruomenės atstovams: generaliniame konsulate delegacija susitiko ir bendravo su naujai besiburiančiu Čikagos jaunųjų lietuvių profesionalų klubu, o Maironio lituanistinėje mokykloje kiekvienas Čikagoje besilankantis Lietuvos Seimo narys vedė pilietiško pamoką vyresniųjų klasių moksleiviams. Svečiai taip pat dalyvavo tautinių šokių grupės „Rusnė“ penkerių metų šventėje, kurioje be minėtos „Rusnės“ pasirodė ir kitos Čikagos apylinkių tautinių šokių grupės: „Grandis“, „Laumė“ bei „Suktinis“.

LR Seimo delegacija susitiko su Čikagos lietuvių jaunųjų profesionalų ir studentų grupe.
A. Vertelkaitės nuotraukos

Gen. konsulo M. Gudyno lydimi svečiai apsilankė Maironio lituanistinėje mokykloje.

Žygimanto Pavilionio pamoka Maironio lituanistinės mokyklos mokiniams.

Seimo nariai su Čikagos šokėjais.

www.juventus2017.com
LITHUANIAN FOLK DANCE FESTIVAL
05. 20. 2017 - 1.00PM
Shore Cultural Centre
291 E 222nd St Euclid, OH 44123

JUVENTUS
“UŽDEKIM AUKURĄ TĖVYNEI”

Tickets: \$15.00 (25 and under)
\$25.00
juventus2017.eventbrite.com
(216) 486-9023 Virginia Rubinski
cle.svyturys@gmail.com

Pasidalinkite nuomone
facebook
www.facebook.com/draugolaikras

<http://draugokalendorius.org>